



Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VII. De prioritate inter Causam & effectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

probetur, pro priori naturæ ante impulsu non esse vibrationem corporis, probatur tamen, ex eo quod eo instanti, quo quis habens in manu lapidem, est indifferens ut moueat lapidem simul cum manu, est etiam indifferens ut lapidem propiciat à se; sed pro eo priori quo est indifferens ad se mouendum, non supponitur approximatus lapidi (ut ex primo argumento constat) ergo nec pro priori ad producendum impulsu supponitur necessariò approximatus. Confirmo in Angelo, qui eo priori naturæ, quo vidit se esse potentem producere impulsu in lapidem, videt etiam se posse inde moueri, ergo nondum videt suam vibrationem quā approximetur lapidi, ergo pro priori naturæ ad producendum impulsu non requiritur ea approximatio, ergo neque etiam requiritur ad calefaciendum vel illuminandum, iuxta dicta in primo argumento.

Vides communem sententiam non adeò esse certam, & magnam esse dubitationi locum. Id eò puto dicendum Primò, requiri ad operandum in passum approximationem saltem eo instanti reali, quo est operatio. hæc pars sufficienter probata est supra in hac Sectione. Secundò dico, non requiri eam esse pro priori naturæ ante operationem. Hæc secunda pars meo iudicio probatur euidenter ex dictis in hac Subsectione, & confirmatur: Nam argumentum, quo probamus requiri approximationem, solum est experientia, quā videmus non fieri operationem in distantia; at ista experientia non suadet, eam approximationem debere esse prius naturā, aliunde autem non est vnde id possit probari, ergo.

10 Dices: Calefactio pendet ab approximatione, hæc autem è contrario non pendet à calefactione, ergo approximatio est prior naturā; in hoc enim consistit prioritas naturæ. Respondeo Primò, calefactionem pendere ab approximatione non ut ab antecedente, sed ut ab aliquo concomitante; sicut vnio animæ ad corpus pendet ab approximatione vtriusque, non tamen ut ab aliquo antecedente naturā: non enim prius intelligitur vibratio quā intelligatur vnio; nam quando se mouet animal, vel quodlibet aliud ens mouetur, non est prius naturā motus & approximatio quæ per motum fit, quā sit vnio, etiam si vnio pendeat ab approximatione, hæc autem non pendet ab vnione. & eiusmodi sunt multa exempla. Secundò respondeo, in eo sensu quasi independentiæ dici posse, approximationem esse priorem calefactione, id est, posse illam existere sine hac, non autem è contrario.

81 Nos autem non loquimur de prioritate in hoc sensu, sed ut debeat intelligi quando causā concipitur potens operari iam approximata passu; & hoc non esse necessarium, manifestè ostensum est à me, sicut voluntas in quodam sensu est prior quā intellectus, quatenus magis necessariò connectitur cum animā quā ipsa intellectus, non tamen est prior prioritate naturæ spectante ad causalitatem; non enim concipitur necessariò ex parte causæ completis illam in ratione potentis operari. Tandem respondeo, etiam calefactionem esse independentem ab hac vibratione & approximatione: quæcumque enim sit approximatio, siue hic siue alibi, calefactio erit eadem omnino.

Dices Secundò: Si ergo non requiritur prius

naturā approximatio; cur non possum operari in passum distans? Respondeo, quia tunc non possum fieri præsens illi passu; ad operationem autem vel debet supponi approximatio, vel saltem concomitari. quando verò passum est distans, neutrum potest esse, & consequenter nec operatio poterit esse.

Tandem pro exactâ huius rei intelligentiâ aduerte (quod & infra iterum notabo) ad motum localem, v. g. ad pontem Pragensem, pro priori naturæ non requiritur approximationem, quia hanc acquiro per ipsum motum in pontem; requiritur tamen ut pro instanti reali præcedenti fuerim prope pontem: vnde alibi infero, etiam esse conditionem ad operandum aliquid, quod iam non est quando fit operatio, quod pauci obseruant, vel vix vllus. Hinc infero, ignem qui in instanti A. fuit procul à me, non posse me calefacere in instanti B. non quia pro priori naturæ non sit mihi præsens, sed quia eò quod præcesserit ita distans, non potest in eo instanti, nec pro posteriori naturæ mihi esse præsens, & consequenter nec potest tunc me calefacere. Vnde concluditur, ad calefaciendum sufficere, si eodem instanti sint simul, siue ea approximatio sit prius naturā, siue concomitanter, siue etiam posterius, sicut vnio requirit rerum vnitatum approximationem: non tamen est necessarium, ut semper ea approximatio sit prior, ut ostendi supra euidenter; sed sufficit, si vel prius, vel simul, vel posterius naturā sit. Nec magis actio petit approximationem, quā eam petat vnio, ut ex terminis patet.

SECTIO VII.

De prioritate inter Causam et Effectum.

PRIORITAS (& consequenter coexistentia & posterioritas, sunt enim inuicem correlatiua) est triplex: alia temporis, quæ consistit in eo quod vna res existat & duret in tempore ante aliam. Hæc prioritas est in causis respectu effectuum sæpe reperitur, ut in Deo respectu nostri, habet se tamen per accidens ad cauendum: dummodò enim causā existat eo instanti quo operatur, parum refert antea extitisse aut parum impedit non extitisse. Ideò hæc prioritate omisâ, ad rem nostram deueniamus. Alia est ergo prioritas originis, seu à quo. Tertia est prioritas in quo, quas oportet explicare.

Quidam ex recentioribus docet Primò, prioritatem originis è regione opponi prioritati reali temporis. Hoc tamen mihi videtur apertè falsum, quia prioritati reali temporis opponitur directè posteritas realis temporis, prius enim & posterius opponuntur in suo genere; at duæ prioritates vna in vno genere, alia in alio, non opponuntur, sed habent se omnino disparatè & impertinenter (ut ex terminis constat.) Secundò idem docet, prioritatem originis dicere omnimodam simultatem naturæ, ut patet in diuinis, ubi Pater æternus, qui prior est origine Filio, est necessariò simul naturā cum illo, quia non potest concipi Pater existens, nisi etiam Filius concipiatur existens. Hæc doctrina etiam displicet; aliud enim est prioritatem originis non petere prioritatem

tatem naturæ (quod admitto illi recentiori, & id probatur ex mysterio Trinitatis,) aliud verò, illam excludere. Numquid omnes causæ creatæ non sunt priores origine suis effectibus, & tamen sunt illis naturæ etiam priores? Numquid generatio viventium definitur *origo viventis à vivente* (ne faciat mihi difficultatem in voce *origo*) ergo filius creatus originatur à suo patre, ergo est posterior origine suo parente, & tamen parens naturæ & tempore est prior suo filio? Vnde etiam conuincitur, falsum esse quod primò dixerat de oppositione è regione inter prioritatem originis & temporis, quandoquidem simul in vno respectu eiusdem coincidunt etiam omnes hæ tres prioritates.

Ergo prioritas originis ex se est idem ac prioritas à quo, solumque dicit, hoc esse ab illo id quod est, dicitur posterius, id à quo, prius. Hæc aliquando coniungitur cum prioritate in quo, vt in causis creatis; imò & cum prioritate temporis, etiam id per accidens sit causæ (vt insinuat iam est) aliquando verò purè putè est prioritas originis, seu à quo, vt in actione etiam creatâ respectu sui termini, & in diuinis inter personas producentes & productas.

85 Circa prioritatem in quo est magna difficultas, in quo consistat. Hurtadus Disput. 8. à §. 127. ex Aristotele, P. Suarezio & Valquez conatur ostendere, consistere in eo quòd non valeat consequentia, *existit causa, ergo effectus*, valeat autem contra, *existit effectus, ergo existit causa*. vnde infert, causam esse independentem ab effectu, & propterea dici illo priorem in quo; effectum verò pendere à causâ, & propterea dici posteriorem illâ, præbereq; intellectui fundamentum vbi possit concipere causam existentem, non conceptu effectu, non tamen contra, quod explicat exemplo causæ libere.

Verum hæc doctrina adhuc eget maiori declaratione, aliàs falsa est: & quidem de causis liberis nunc taceo, venio ad necessarias, solem v. g. respectu lucis, & argumentor sic: Vel loquimur de sole prout subit rationem causæ, & vt sic tam necessaria est hæc consequentia, *sol existit causans, ergo existit lux*, quam è contrario, *existit lux, ergo existit sol*; ergo in hoc puncto non est differentia

86 quoad existendi consequentiam. Si verò loquamur non de sole prout causante, sed de illius entitate secundum se (quo pacto necessario debemus loqui, transeat) admitto non esse bonam & formalem consequentiam, *existit entitas solis, ergo existit lux*; verum in hoc sensu etiam mihi debet fateri, neque è contrario istam esse bonam, *existit entitas lucis, ergo existit sol*, quia potest ea lux ab aliâ causâ prodire. ergo comparatis entitatibus secundum se, causâ & effectus, æqualis est vis consequentiæ ab hac ad illam, vel, vt melius dicam, nulla est consequentia.

Ulterius id yrgeo: naturaliter loquendo tam non potest existere sol sine luce, quam hæc sine sole, ergo tam bene valet, *existit sol, ergo existit lux*, quam contra, *existit lux, ergo existit sol*.

Respondebis, solem pendere à posteriori præcisè à luce, non à priori; lucem verò à priori pendere à sole. Sed contra, quia si loquaris de dependentiâ à priori à quo, verum omnino dicis, quia hæc in formalissimo conceptu causæ includitur: at si loquaris de dependentiâ à priori in

quo, reddis conclusionem pro ratione, quia argumentum probat, hanc non esse, quia tam pendet sol à luce quam contra; tu verò respondes, eam dari, quia sol est prior in quo, lux verò posterior. das ergo ipsamet conclusionem pro ratione seu disparitate. Confirmo: in diuinis Pater non pendet à priori à Filio, Filius verò pendet à priori à Patre; & tamen, quia æquè non potest Pater esse sine Filio, ac Filius sine Patre, non datur prioritas in quo (vt tu bene admittis) ergo licet lux pendeat à priori à sole, quia tamen naturaliter tam non potest esse sol sine luce, quam hæc sine sole, diuinitus autem tam lux sine sole, quam contra, potest existere, non erit vlla prioritas in quo inter lucem & solem, quoad existendi consequentiam.

Idem clariùs cernitur in causis vniuersis, v. g. in calore A. producente calorem B. qui naturaliter potuit contra producere ipsum A. cur ergo ex eo, quòd de facto hîc & nunc concurrat, valebit consequentia, *existit calor B. ergo & calor A.* & non contra, quandoquidem ex naturâ suâ æquè sunt illæ entitates inuicem inter se independentes, vel dependentes.

Respondebis, eam connexionem inter solem & lucem non prouenire ex eo, quòd sol sit causâ (nam causâ libera est vera causâ, & non habetalem connexionem) sed prouenire aliunde. Sed contra, quia hinc euidenter probas, aliquam causam habere hanc prioritatem in quo; at non probas, eam reperiri in omnibus: quia licet causâ vt sic non habeat eam connexionem, tamen causâ necessaria illam habet ex conceptu specifico. vnde infero, de conceptu causæ vt sic non posse esse petere contrarium, scilicet eam independentiam, sed summum præcendere ab illâ; sicut licet animal vt sic non petat rationalitatem (brutum enim sine illâ est verum animal) at quia quoddam animal eam petit, non potest ratio communis animalis vt sic petere carentiam rationalitatis, sed præcisè ab eâ præcendere. Propterea multi in causis liberis concedunt hanc prioritatem, non in necessariis; idèd & ego supra dixi, me non loqui de liberis, sed de necessariis.

Secundo assero instantiam ad hominem, ex hac eadem materiâ: Principium vt sic, prout est quid commune ad causas & ad principia in diuinis, non excludit hanc prioritatem in quo (eam enim habent principia creatâ) & tamen, quia aliqua principia, scilicet diuina, eam prioritatem non habent, licet id non proueniat ex conceptu communi principij, non tamen potest definiri principium vt sic, vt quid commune omnibus 89 causis ac puris principijs, vt sit id, quod est prius in quo respectu principij, excluderentur enim principia diuina; ergo propter eandem rationem nec causâ vt sic potest definiri, quæ habet prioritatem in quo, excludentur enim omnes causæ necessariae, iuxta dicta.

Ergo pro explicatione dico, hanc differentiam inter causam & effectum, non ponderandam, neque inter causam vt causantem, & ipsum effectum vt talem; quia hoc modo (vt dixi) neque causâ sine effectu, neque contra effectus sine causâ possunt concipi, vt ostensum est. Neque item debet comparatio fieri inter entitatem causæ, & effectum secundum se & in ratione entitatis; quia vt sic tam potest concipi entitas ignis producti

producti sine entitate ignis, qui de facto producit, quam contra (ut etiam obiectione facta ostensum est.) Consideranda ergo est entitas causa medio modo, id est, *potens causare in actu primo*: in hoc autem sensu quantumcumque necessaria sit, potest concipi existens conceptu adaequato, sine effectu actu existente. Dico *actu existente*, quia saltem tunc debet concipi exigentia illius: hac autem bene potest saltem diuinitus manere, etiam si non sequatur effectus, Deo scilicet ei denegante eum effectum quem petit. At effectus non potest concipi existens, nisi concipiatur causa aliqua dantis illi esse; quia cum non habeat esse à se, sed ab alio, necessarium debet concipi actu existens illud aliud quod ei dat esse: hoc autem est causa, sine sit hac siue illa. Et licet ego ignorem quæ de facto sit, tamen ex parte obiecti illa correspondet existens, à quâ de facto habet esse.

Vnde respondetur ad obiectionem, quæ poterat vltius fieri, scilicet, Hic effectus potuit esse sine causâ hac, ergo de facto non est posterior ad illam. Mala consequentia, quia arguitur à possibilitate ad actualem existentiam: bene enim valet, Potuit hic effectus causari ab aliâ, ergo potuit non esse posterior ad hanc; sed non valet, Ergo non est posterior, quia ad hoc deberet supponi, quod actu non causetur ab hac. vnde si dicerem, *Petrus existit, & adderem, neque hoc neque illius est causa*, & solum vnâ relinquerem, bene valet, Ergo hac illum causat, ergo hac existit; & hac consequentia etiam Metaphysicè est necessaria. At hac non est necessaria diuinitus, Hac entitas ignis existit, & non existit ille effectus, ergo existit alter, quia potest diuinitus existere sine vilo effectu. His positis,

91 PRIMA CONCLUSIO sit. Causa libera est prior naturâ in quo suo effectu. Hac negatur à nemine, & probatur facillè, quia causa libera est, quæ potius omnibus prærequisitis ad operandum, potest adhuc non operari, ergo potest cognosci existens, imò & esse sine suo effectu; est ergo prior naturâ in quo ad illum, effectus autem posterior naturâ in quo, quia non potest intelligi existens nisi à causâ liberâ illum producente. Et hic propriissimè habet locum ratio Aristotelica de existendi consequentiâ: valet enim, *Est amor liber, ergo est voluntas*; non contra, *Est voluntas, ergo est amor liber*. neque aduersus hanc Conclusionem video quid possit opponi. Si quid tamen opponitur, ex dicendis in secundâ Conclusionem facile dissoluetur.

92 SECUNDA CONCLUSIO. Etiam causa necessaria, & consequenter omnis causa, est prior naturâ in quo suo effectu. Hac negatur à nonnullis, propter paulo antè dicta, sed immerito. Eam non probocum aliquibus, eò quod causa, quantumvis necessaria, debeat intelligi præhabens esse, quod communicat effectui: hac enim ratio etiam vrget in principio producente, & tamen certum est, in diuinis Patrem æternum producentem, etiam si debeat habere in se aliquo modo quod producit, non tamen debere id præhabere, id est præcedere prius in quo ad Filium; ergo ex hoc principio nihil inferitur de prioritate in quo causæ. Melius ergo id suadet, quia causa, etiam si naturaliter & necessariò operatiua sit, adhuc tamen potest tota manere saltem diuinitus,

etiam si non sit effectus, nec necessum est, ut Deus fortiori concursu causam conferat, sed præcisè ut illi neget aliquid quod petit; ergo quando videtur existens causa etiam necessaria, adhuc non videtur existens ipse effectus, sed præcisè videtur existens exigentia connaturalis effectus posteriori nature, ut paulo antè ostensum est. Et in hoc præcisè differt causa necessaria à liberâ in eo priori, quod in liberâ non præuidetur nec existentia effectus, nec exigentia illius determinata; in necessariâ verò præuidetur hac determinata exigentia. Imò ad hominem contra aduersarios id confirmo, quia causa libera, v. g. voluntas in probabili sententiâ, non potest manere omnino suspensa sine aliquâ operatione hac vel illâ, & tamen per se est prior in quo suo effectu, eò quod non est determinata ad hanc potius quam ad illam; ergo etiam causa, quantumvis necessaria erit prior in quo suo effectu, quia non est determinata ad hunc potius quam ad illum, etiam si differant in eo quod libera se ipsam determinat, quod non habet necessaria, sed hoc ad punctum præsens per accidens est. Ergo hi Auctores cum ex vnâ parte negent puram omissionem; malè aliunde causis liberis concedunt prioritatem in quo, eamque negant causis necessariis.

Dices: Etiam effectus est prior prioritate in quo sua causâ, quia potest etiam effectus intelligi existens, quin intelligatur existens eius causâ, quod patet in homine cognoscente calorem, & nihil cogitando de causâ caloris. Respondeo, sensationem de calore existente, & non de eius causâ, esse inadæquatum conceptum illius, effectus enim non potest conceptu adæquato cognosci existens, quin aliqua causa saltem sub diuinctione intelligatur illum producere, quia non potest intelligi existens à se, sed ab alio, ut ostensum est.

94 Aduerte vltius, prioritatem in quo dicere duo, & id quod est prius, posse concipi existens, sine posteriori, & vltius ab ipso produci id quod est posterius. Vnde ex defectu huius causalitatis, licet ego possim cognosci existens sine Ioanne, non tamen sum prior naturâ in quo illo, quia non producit à me: similiter effectus, quia non producit causam, licet possit cognosci conceptu inadæquato existens, quin concipiatur causa, non tamen est prior naturâ in quo respectu illius.

TERTIA CONCLUSIO. Omnis causa est prior à quo respectu sui effectus. Hac est certissima, & solâ eger explicatione terminorum, quia omnis causa producit suum effectum, sed esse prius à quo, nihil est aliud, quam esse id à quo aliud producit; ergo omnis causa est prior à quo suo effectu, & propterea supra num. 83. dixi, non opponi inter se has duas prioritates à quo, & in quo.

95 QUARTA CONCLUSIO. Omnis causalitas distincta ab effectu, est prior à quo, non verò in quo respectu illius. Quoad primam partem probatur, quia causalitas est id, medio quo effectus recipit esse, quod formalissimè est esse priorem à quo. Vnde miror, nonnullos in hac re dubios esse, cum in diuinis, ubi persona produciens constituitur per actualem productionem, absolute ipsi concedant prioritatem à quo. Quod si fortè faciant difficultatē in præpositione à, eò quod effectus nō dicatur ab actione, sed à causâ ut à principio

capio procedere, ideoque locum habet in diuinis, ubi persona produciens est etiam principium quod, voca eam prout volueris, rem tantum intellige. Quoad secundam partem probatur: nam causalitas, quia essentialiter est productio actualis termini, nequit intelligi existens sine ipso termino; ergo non est prior *in quo* respectu illius. Et hinc intelliges, Patrem aeternum non esse priorem *in quo* Filio, quia Pater constituitur formaliter per ipsam actualem productionem Filij, ut suppono ex Theologia.

SECTIO VIII.

Utrum duae Causae possint esse sibi inuicem causae.

DVPLEX potest esse in praesenti difficultas. Prima, an duae causae quoad primum esse possint inuicem causari, vel in eodem genere, ut duae causae efficientes, aut duae materiales, vel in diuerso, ut una materialis, & altera efficiens. Secunda, an possint duae causae saltem quoad secundum esse inuicem produci. Vtramque difficultatem breui expediemus.

SUBSECTIO PRIMA.

An in eodem ordine possint esse inuicem causae.

PRIMA CONCLUSIO. Non possunt duae res simul esse inuicem causae quoad primum esse in eodem genere, id est, non possunt duo ignes v.g. mutuo se primo producere efficienter. Hac à nullo negatur quod sciam, sed forte etiam à nullo satis efficaciter suaderetur. Arguunt pro illà nonnulli recentiores, Quia nihil potest se ipsum neque mediata causare; sed si duae causae essent inuicem causae, utraque se ipsam mediata causaret, quia causaret id à quo ipsa causaretur, (quod enim est causa causae, est causa causati) ergo repugnat haec mutua causalitas. Repugnare autem, aliquid se ipsum etiam mediata causare, probatur ab his, quia, etsi Spiritus sanctus non procederet à Patre aeterno immediate, adhuc distingueretur ab illo, eò quod mediata produceretur ab illo, Pater scilicet produceret Filium, & hic Spiritum sanctum, ergo productio etiam mediata arguit distinctionem. Haec probatio non vrget, quia in diuinis non est distinctio, nisi ubi est oppositio immediata, ut in materia de Trinitate ostendi. Vnde bene posset paternitas identificari cum spiratione passiva, si mediata solum eam causaret; distingueretur tamen ab eà virtualiter, quia paternitas non oriretur à Filio, sic verò spiratio actiua: imò (ut in eò loco ostendi) difficillime etiam de facto explicatur, cur opponatur paternitas cum spiratione passiva. Secundo, etiam si id ita sit, iam in praesenti non tam agimus de Conclusionis veritate, quam de illius ratione: tu à solo exemplo id probas, rationem verò nullam reddis.

Secundo arguunt: Quia causa independentem ab omni fictione intellectus est verè & realiter prior suo effectui, siue prioritate *in quo*, siue prioritate *à quo*; sed nihil potest esse prius se ipso absolute & simpliciter, ut per se manifestum vide-

tur, ergo nec potest esse mutua causalitas. Probo hanc consequentiam, quia si daretur mutua causalitas, qualibet causa, v.g. ignis A, se ipso esset prior igne B, quatenus hic est effectus illius, & B. erit prior igne A. quia illū causat; ergo ignis A, qui prior est quam B. erit prior se, quia B. est prior quā A. si enim sum prior priore te, à fortiori sum prior te. Neque hoc argumentum vrget: possunt enim aduersarij respondere, in eo casu non dari prioritatem *in quo* in eis causis, sed *à quo*, quae nihil aliud est, quam effectum produci à causa, & causam ab effectu; quod non videtur repugnare: imò difficultas haec etiam habet locum in diuinis, ubi non est prioritas *in quo*, & tamen repugnat mutua productio. Non ergo hic redditur ratio vniuersalis.

Tertio, alij recentiores eam repugnantiam, ut aliquid se vel mediata causet, inde probant, quia causa dicit relationem ad effectum, nihil autem potest nec mediata ad se ipsum dicere relationem. Sed facile possunt aduersarij ab hoc argumento se expedire, quia non repugnat aliquid se ipsum mediata respicere, materia enim prima respicit essentialiter formam, quae respicit essentialiter materiam: similiter Pater aeternus respicit essentialiter Filium, & Filius essentialiter Patrem, neque mutuo hic respectus vllatenus repugnat; ergo propter illum non est neganda mutua causalitas.

Res haec omnibus est certissima, difficile tamen est ostendere repugnantiam: ea tamen sit, quia nihil potest constituere actum primum Physicum productuum sui ipsius, iuxta dicta supra Sectione 2. sed si daretur haec mutua productio, res producta constitueret actum primum productuum sui, ergo repugnat ea mutua productio. Consequentia est euidens. Maior supra probata, eò quod nihil possit esse productuum sui ipsius, saltem quoad primum esse, quod videtur lumine naturae notum. Minor probatur, quia actus primus Physicus includit existentiam causae, haec enim operatur in quantum existens (ut Sectione 4. dixi) ergo ex parte actus primi causae includitur existentia ipsius causae, ergo & includuntur causae dantes existentiam ipsi causae, quia non potest includi existentia causae, quin etiam includantur ea omnia quae illi dant existentiam; ergo includitur ex parte actus primi eius causae ipse etiam effectus ab illà productus, cum hic effectus sit causa dans existentiam suae causae propriae; ergo si datur mutua causalitas, ipse effectus productus constitueret actum primum Physicum productuum sui ipsius, quod omnino repugnat. Confirmatur conclusio à posteriori, quia 100 ipsum lumen naturae dicitur, sistendum esse in quolibet ordine in aliquo primo, quod non sit ab alio, & à quo sint reliqua; ideoque probamus, debere dari aliquod primum principium omnium creaturarum, quod à nemine sit: si autem admitteretur haec mutua causalitas, non esset locus praedicto discursui; posset enim responderi, omnes creaturas mutuo produci hanc ab illa, & illam ab hac, vnde non esset necessarium recurrendum ad aliquod principium distinctum ab omnibus creaturis, quod sit Deus. Cum ergo omnes Philosophi, solo lumine naturae ducti, Dei existentiam & improducibilitatem ex hoc principio collegerint, certum est, ipsum naturae lu-